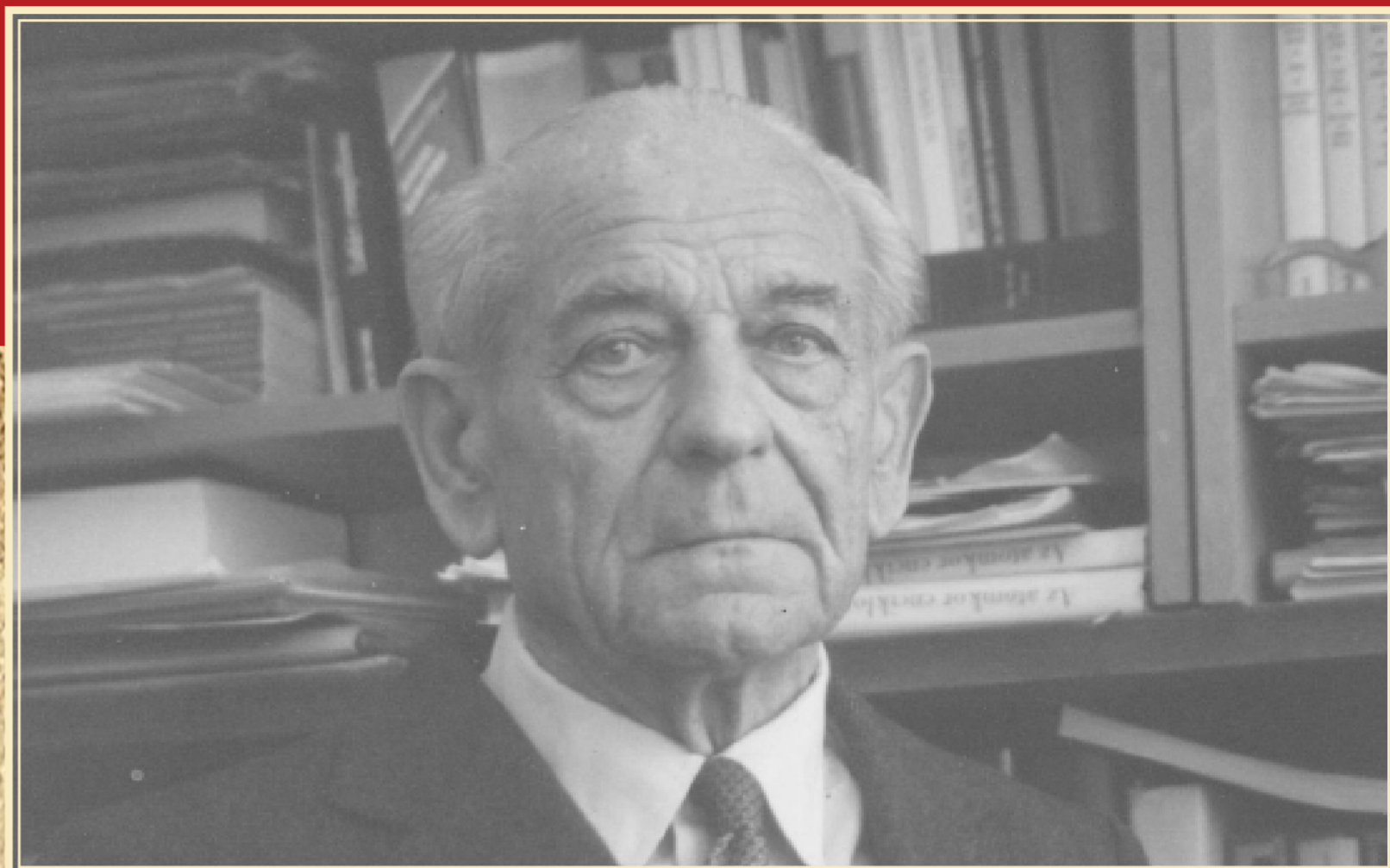

Gál Ferenc

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

halálának 20.
évfordulóján

ÉLETRAJZI adatok

”

„Akkor az érteni tudók ragyogni fognak, mint a fénylő égbolt, s akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnék örökkön-örökké, miként a csillagok.” (Dán 12,3)

- 1915. március 3.** Pácin: születése
- 1925-1933.** Sátoraljaújhely: középiskolai tanulmányok
- 1933 -** Budapest: teológiai tanulmányok: Pázmány Péter Tudományegyetem Teológiai Kar
- 1934-1940.** Róma: Collegium Germanicum et Hungaricum Intézet növendéke,
Gregoriana Egyetem hallgatója
- 1939. október 29.** Kassa: pappá szentelése
- 1940-1941.** Bodrogkeresztúr: káplán
- 1941.** doktori értekezése: XI. Pius pápa teológiája
- 1941-1942.** Szerencs: káplán
- 1942-1946.** Kassa: teológiai tanár
- 1946-1947.** Szerencs: káplán
- 1948-1954.** Gönc: plébános
- 1954-1959.** Egri Érseki Hittudományi Főiskola tanára
- 1959-1985.** Pázmány Péter Hittudományi Akadémia Dogmatikai Tanszék vezetője
- 1980-1985.** Nemzetközi Teológiai Bizottság tagja
- 1986-1996.** A Ferences Hittudományi Főiskola oktatója
- 1992-1998.** Pázmány Péter Katolikus Egyetem alapító rektora
- 1995.** Budapest: Lateráni Egyetem díszdoktorává avatása
- 1998. július 25.** halála

Gál Ferenc

GIMNÁZIUMI TANULMÁNYAI

A SÁTORALJAÚJHELYI KEGYES-TANÍTÓRENDI REÁLGIMNÁZIUMBAN

A 4 osztályú gimnázium 1806-ban 6 osztályú intézet lett a második „Ratio educationis” alapján, minthogy ez a társházban s az előtte külön épületben elhelyezett elemi iskolában nem fért el, a kormány rendelete értelmében 1811-ben szakértők helyszíni szemlét tartottak új iskolahelyiség építése céljából s u. a. év júl. 29-én tették le az új épület alapkövét. Az építkezés nagyon lassan haladt, míg végre 1820-ban elkészült az egyemeletes gimnázium.

1850-ben a Thun-féle oktatásrendszer következtében iskolánk 4 osztályú lett s ezt is Schmidt Szevér bencés főigazgató (1859. január 6.) az emeletre rendelte elhelyezni, hogy a földszintre az elemi iskola bejöhessen, mert az eredeti elemi iskolában német leányiskolát akartak felállítani. A rendeletet végre is hajtották 1860. S. áatoprraljaiújhs elyi 10reá-légimn, n áziude m ez az állapot a város polgárságának hazafias beavatkozására rövidesen meg is szűnt.

A kiegyezés után Andrassy Gyula miniszterelnöknek, az intézet nagyszerű tanítványának hathatós támogatásával az 1868-69. iskolai év kezdetén újra s egyszerre 6 osztállyal nyílt meg a piarista iskola.

A VKM. kegyes pénzbeli utalványozásából, Zemplén vármegye és Sátorajújhely város áldozatkészségéből 1891. szept. 1-én megnyílt a VII. osztály a társház II. emeletén s ugyanott a VIII. osztály 1892-ben. A most már teljes főgimnázium 1893. II. 8-1743. sz. rendelettel kapta meg a nyilvánossági jogot.

Az új gimn. épület alapozási munkáját 1892. júl. 25-én kezdték meg s 1893. október 1-én végbement ünnepélyes beszenteléssel adták át rendeltetésének.

A VKM. 65,903-1924. sz. rendelete értelmében a főgimnázium reálgimnázium lett.”

(Forrás: A sátorajújhelyi kegyes-tanítórendi római kath. reálgimnázium értesítője az 1926-27. iskolai évről)

Sátorajújhely

Piarista gimnázium

Az intézet rövid története:

A magyar Kegyes-Tanítórend társházát és a vele kapcsolatos 3 osztályos piarista iskolát alapította Pikóczy Eleonóra 1727-ben eredetileg Tokajban; innen a magyar pálos-rendnek 1786. március 26-án történt eltörlése után II. József császárnak 23693/2126. sz. a. kelt legfelsőbb kézírati parancsára helyeztetett át Sátorajújhelybe 1789-ben, ahol már május 6-án megnyílt a piarista iskola 4 osztállyal a mostani társház II. emeletén.

Gál Ferenc cserkészként

VIII. OSZTÁLYOS KORÁBAN KÉSZÍTETT ÖNKÉPZŐKÖRI PÁLYÁZATAIRÓL OLVASHATJUK:

„Hittan: - A keresztények küzdelmei Rómában Néro idejében.

A „Per crucem ad lucem” jellegű dolgozat a kereszténység küzdelmeiről élénk és hangulatos korpét rajzol. Jutalma 10 P. Szerzője: Gál Ferenc VIII. o. t.

Latin: - Vergilius IV. eclogájának fordítása magyarra.

A „Maiores canamus” jellegű dolgozat, jó szóserinti fordítás egy-két lényegtelen tévedéssel. Szerzője Gál Ferenc VIII. o. t., jutalma: 10 P.

Természetrájz: - Az állatok védő és támadó fegyverei.

A „Küzdelem a létért” jellegű dolgozat szerzője megértette a tárgyat és elég jól dolgozta fel. A támadó és védő szervek hosszú felsorolása kissé fárasztó. Inkább az érdekes esetek részletesebb kidolgozására törekedett volna. Minden részletre kiterjedő munka. Jutalma: 10 P. Szerzője: Gál Ferenc VIII. oszt. tan.

Filozófia: A művészi fantázia példákon bemutatva.

A pályázók igyekeztek az összegyűjtött anyagot feldolgozni, de nem tudták eléggé kiválogatni azt, ami a tárgyhöz tartozik és így igen sok nem odavaló dolog van a pályamunkákban.

3. A „L'art pour l'art” jellegű dolgozat szerzője kimerítően foglalkozott a pályatétel tárgyával. Azonban több tárgyi tévedése is van. Külön beszél költészetről és művészetéről és nem tudja, hogy ezek nem egymás mellé, hanem egymás alá rendelt fogalmak. Az összegyűjtött anyagot nem tudja kellő rendszerbe foglalni. A szerző szolgalmáért jutalmat érdemel. Jutalma: 5 P. szerzője: Gál F. VIII. oszt. tan.

Rajzpályázat: A rendfőnök úr öméltsága a tanév folyamán rajzpályázatot hirdetett. A kitűzött feladat: A piarista diák uti kalauza” című diákévkönyv ... címlapjának megtervezése. Intézetünkben 5 tanuló vett részt a pályázaton. ... A három első díjjal jutalmazott pályamű közül kettő intézetünk növendékeinek, Gaál Ferenc és Sipos Zoltán VIII. o. tanulóknak a munkája.”

Gál Ferenc

GIMNÁZIUMI TANULMÁNYAI

A SÁTORALJAÚJHELYI KEGYES-TANÍTÓRENDI REÁLGIMNÁZIUMBAN

Gál Ferenc érettségi tablóképe

„Érettségi vizsgálatok:

Az érettségi vizsgálatok írásbeli része 1933. május 17., 18. és 19. napjain folyt le.

A feladott tételek:

Magyar nyelv- és irodalomból. Az Alföld Petőfi költészetében. A történelemből Erdély politikai és közművelődési jelentősége.

Latin nyelv- és irodalomból: Cicero: Laelius de amicitia c. 10. Német nyelv- és irodalomból: Nagy Frigyes. Magyar szöveg német fordítása

A szóbeli vizsgálatok június 19., 20., 21., 22. és 23. napjain folytak le Ady Lajos tanker. kir. főigazgató úr elnöklete alatt.

Kitüntetéssel érett: Gál Ferenc

(Forrás: A sátoraljaújhelyi kegyes-tanítórendi római kath. reálgimnázium értesítője az 1932-33. iskolai évről)

A Sátoraljaújhelyi reálgimnázium

Gál Ferenc osztályának érettségi tablója

Gál Ferenc

RÓMAI EGYETEMI TANULMÁNYAI

A GREGORIANA EGYETEMEN GÁL FERENC SAJÁT SZAVAIVAL

„Egy évet Budapesten jártam, majd hat évig 1934-1940-ig a római Gergely egyetemen tanultam. Ez az időszak meghatározta életemet. Egyenes útnak látszik, de tele volt nagyon komoly munkával, amit tudatosan és szívesen vállaltam. A Germanicum-Hungaricumban a jezsuiták kollégiumában laktam. Mindkét helyen tudós egyházi emberekkel találkoztam. A kollégium igazgatója egy meghatározó személyiség volt: Konstantin Noppel, majd Ivo Zeiger. A filozófiát és a teológiát német, angol, amerikai, spanyol és olasz professzorok tanították latin nyelven, miközben mi megtanultuk az ő nyelvüket. Különböző beállítottságúak voltak a skolasztikán belül. A hallgatók között sok színes egyéniséggel találkoztam a világ minden tájáról.

A jezsuita kollégium módszere volt, hogy sohasem hagyták magukra a növendékeket. A tanárok és előjárók jöttek-mentek köztünk, érdeklődtek irántunk. Fontos volt, hogy mindenkit megismerjünk és elfogadjunk, ezért nem engedték az egy személyhez kötődő – partikuláris – barátságot. Tanulás idején jelen volt a „repetitor”, egy idősebb, már doktorátusra készülő jezsuita, aki mindenben felvilágosítást adott. A minden héten kurzusonként tartott beszámoló hozzásegített, hogy megemésszük a kapott anyagot, és egyben gyakoroljuk a szabad előadást, ami jó fellépésre, és már a vizsgára is felkészített. Így kénytelenek voltunk folyamatosan elmélyedni a napi anyagban. A kollégium és az egyetem gazdag könyvtárban minden forrásmunka kéznél volt. A világ minden részéről Rómába érkező jezsuiták nálunk szálltak meg, így ők, majd püspökök és politikusok előadásokat tartottak nekünk. Ezzel a világegyház problémáit is elsőkézből ismerhettük meg. – Amikor letettem szigorlataimat, kitört a háború és haza kellett mennem.”

(Forrás: Széll Margit: *A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 92.*)

Gregoriana egyetem

Az egyetem egyik előadóterme

Gál Ferenc visszaemlékezése:

„A teológián nagy hatással volt rám Lennertz, Filograssi, Hürth és Lopez professzor. Egyidejűleg átjártam a Biblikus Intézetbe, ahol a kiváló Augustino Bea tanított. Nemcsak a kutatáshoz csináltak kedvet, de megtanítottak arra, miként kell a tudást a gyakorlatban alkalmazni.”

A GREGORIANA EGYETEM OKTATÓI ÉS A JEZSUITA KOLLÉGIUM VEZETŐI

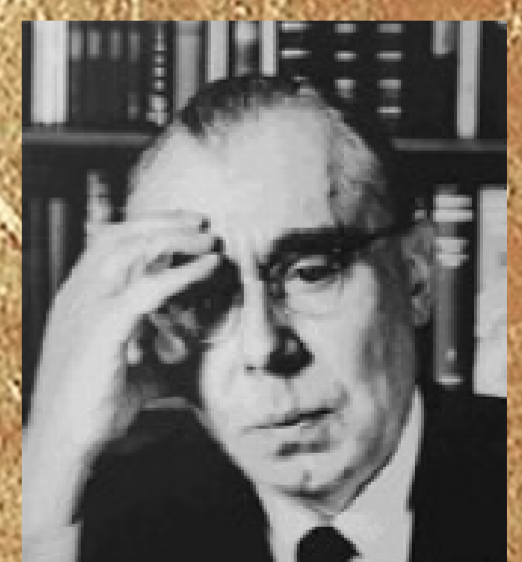
Franz Hürth

Augustin Bea

Konstantin Noppel

Michael Schmaus

Ivo Zeiger

P. Giuseppe Filograssi SJ

(Forrás: Széll Margit: *A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 92.*)

Gál Ferenc

DOKTORI ÉRTEKEZÉSE

ELŐSZÓ A DOKTORI ÉRTEKEZÉSBŐL

Amikor XI. Pius pápa 1939 február 10-én eltávozott az élők sorából, az egész világon legkülönfélébb oldalakról méltatták érdemeit. Megemlékeztek korszerű alkotásairól, akadályokat nem ismerő tetteiről, gyakorlati útmutatásairól, politikai megfontolásairól, de általában kevés hangot hallottunk arról, hogyan töltötte be szerepét, mint az egyház legfőbb tanítója. Pedig alkotásainak legelső indítókát teológiai beállítottságában kell keresnünk. Az ember nagyságát nemcsak tettei, hanem gondolatai is mutatják. Különösen figyelembe kell ezt venni az egyház fejénél, akinek munkássága a természetfölötti eszme szolgálatába áll, tehát tetteinek motívuma lehet természetes is, meg természetfölötti is.

Ennek a tanulmánynak az a célja, hogy rendszerbe foglalja XI. Pius teológiai elgondolásait. Éppen ezért a történeti eseményekre csak annyiban tértem ki, amennyiben az okvetlenül szükséges volt a körlevelek és beszédek tartalmának megértéséhez.

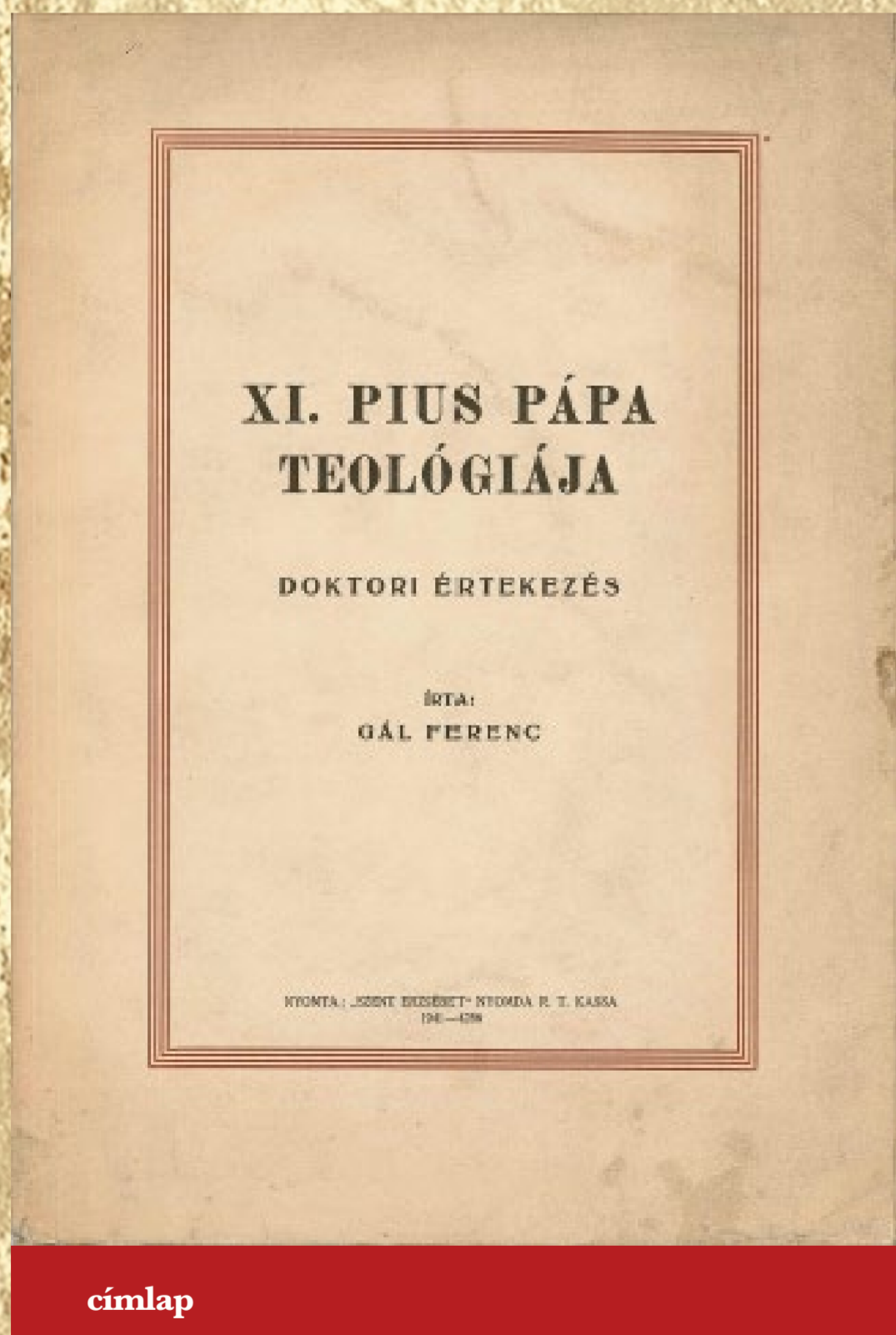
Köszönetemet fejezem ki dr. Szabó Vendel és dr. Kecskés Pál uraknak, akik szíves útmutatásaikkal nagyban megkönnyítették munkámat.

Bodrogkeresztúr, 1941. május 10.

(Forrás: Gál Ferenc: XI. Pius pápa teológiája, Kassa, 1941.)

XI. PIUS PÁPA portréja

címlap

ÖSSZEFOGLALÁS

XI. Pius teológiai problémáinak fejtegetése volt a célunk. Ha a hitvédelem, vagy a spekulatív dogmatika

szempontjából ítéljük meg munkásságát, akkor nem találunk sok anyagot; új dolgot meg éppen csak helyel-közzel. De gondolom, hogy egy pápa működésének értékét nem a problematika gazdagságában kell keresni, hiszen ez az iskolák és vitatkozó asztalok feladata, hanem abban, amit a bevezetésben megállapítottunk: hogyan alkotta ő meg az örök és ideigvaló, az evangélium és a kerkövetelmény szintézisét. Itt mindenekelőtt ki kell emelni azt a biztos látást és határozottságot, amellyel észrevette és orvosolta a modern vallásos lélek és a társadalom szükségleteit. Volt bátorsága az elcsépelet szólamoktól megváltást váró tömegeknek komoly vallásos problémákat adni. Így mutatta meg, hogy nem ő megy a korszak után, hanem arra akarja hivatásának és egyéniségének bélyegét rányomni. Egész fejtegetésünk folyamán végigkísért bennünket a természetfölöttség közelsége; és pedig nem úgy, mint jámbor óhaj, vagy utópisztikus cél, hanem abban a konkrét formában, hogy az kiegészítése a természet síkján mozgó életnek. A hittudománynak mindig nemes feladata marad az élet megtermékenyítése, de ezzel együtt saját elmélyüléséhez is megveti az alapot. Hiszen a teológiai elméleteket az élet igazolja, és más részről a vallásos élet szüntelenül új problémákat ad a hittudománynak. Az újabb keletű existenciális teológia éppen erre a megfontolásra támaszkodik.

De van újszerűség is XI. Piusnál. A keleti és missziós tudományok fellendítése a dogmatörténet számára fog értékes anyagot hozni, a szociális igazságosság és az egyén-közösség viszony feltevése a keresztény erkölcsant állítja új feladatok elé; az egyház természetfölötti anyaságából levezetett nevelési jog, a laikus apostolkodás dogmatikai megalapozása, az egyén szerepe Krisztus titokzatos testében, a szentségek kegyelemtana stb. pedig a spekulatív dogmatikának értékes és még nagyrészt kidolgozásra váró tetelei.” (87.)

(Forrás: Gál Ferenc: XI. Pius pápa teológiája, Kassa, 1941.)

RÉSZLET A DOKTORI ÉRTEKEZÉSBŐL

A pápa önmagáról kevés kijelentést tett, viszont tetteiben benne volt az egész egyénisége. Utóda és volt államtitkára e néhány szóban jellemzi egész valóját: «Szíve nem ismert félelmet, értelme fogékony volt a legszélesebbkörű tapasztalatok számára, pillantásával át tudta tekinteni a különféle ügyek és az emberi események egész sorozatát, égre emelt, nyílt tekintete zavartalan biztosságot kölcsönzött neki és Szent Péter trónján úgy ült, mint a régen megmászott alpesi csúcsokon, ahonnan körülhordozta tekintetét az egymás között meghasonlott népeken, akik elfeledkeztek Istenről s az ég és a föld kibékítőjéről, Krisztusról.»

(Forrás: Gál Ferenc: XI. Pius pápa teológiája, Kassa, 1941.)

Gál Ferenc A TANÍTÁS ÉVEI

KASSA 1942-1946.

EGER 1954-1959.

„1942. szeptember 1-jétől a kasszeminárium prefektusa és a teológia professzora a kassai teológián. Ekkor a kassai Borromei Szent Károly Papi Szeminárium rektora Dr. Vécsey József Aurél volt, vicerektora Dr. Antal Zoltán, spirituális Bartha Béla, tanulmányi prefektusa Dr. Barkó István.”*

Az Egri Érseki Hittudományi Főiskolán 1943 és 1959 között teológiatanárként dolgozott. Kézírtos formában jelent meg az újszövetség exegézisét tartalmazó jegyzete. „Ez abban az időben óriási tett volt, hiszen a papnövendékek többnyire latin nyelvű, külföldön megjelent könyvekből tanultak és korszerű tudományos színvonalon megírt modern szentírás-magyarázat egyáltalán nem állt rendelkezésre.”*** Egri tanársága idején dolgozta ki kéziratban, jegyzetként megjelent első dogmatikus művét is, katolikus hitrendszer címen.

Az Egri szeminárium az 1930-as években

Gál Franciscus nat. 14. Mart. 1915 Pácín (Com. Zemplén).
Ord. 1939. 1940 Coop. Bodrogkeresztúr, 1941 Szerencs,
1942 Caerem. et Act. Epp., eodem anno Praef. stud.
in Sem. min. una Prof. Theol. in Sem. maiori, Vienne.
trib. SS. Theol. Doctor. 14, 70

*Hišem, Cyril: *Teológiai képzés Kassán Gál Ferenc idejében*, *Deliberationes*, 5 (2012) 88.

*** Bolberitz Pál: *Gál Ferenc a pap és teológus*, *Communio* 6 (1998) 6.

Budapestre 1959-ben hívták, az akkor már évek óta betöltetlen dogmatika tanszék vezetésére, amelyet egészen nyugdíjba vonulásáig látott el.

„1959-ben felkerültem Budapestre a dogmatikai tanszékre, ahol 26 évig voltam aktív professzor, majd három évig nyugdíjasként tanítottam tovább.”

PÁZMÁNY PÉTER HITTUDOMÁNYI AKADÉMIA DOGMATIKA TANSZÉK

A Teológián töltött évek alatt három alkalommal nevezték ki dékánná: 1963-1964, 1970-1971 és 1981-1982 között.*

„Gál Ferenc a növendék-papsággal egyetemi katedrájáról is megosztotta tudását. ... Amikor az „Akadémia” levelező tagozata 1978-ban működni kezdett, ennek keretében egyre több világi hívőt is tanított. Nem feledkezett meg a lelkipáztorkodó papságról sem, mert vállalta papi rekollekciók tartását, lelkigyakorlataik vezetését.”

(Forrás: *Török József - Legeza László: *A Hittudományi Kar története, 1635-1999, Budapest, 1999. 43.*

Török József: *Gál Ferenc emlékezete Teológia 50 (2016) 110.*)

Dékáni arckép 1963/64.

A tanári kar 1964/65-ben:

Félegyházy József, Gál Ferenc, Szörényi Andor, Radó Polikárp, Görgényi Béla, Szennay András, Kecskés Pál, Bánk József, Timkó Imre, Cserháti József, Zemplén György

A kép Forrása: Török József - Legeza László: *A Hittudományi Kar története, 1635-1999, Budapest, 1999. (37. kép)*

(Forrás: *Török József - Legeza László: *A Hittudományi Kar története, 1635-1999, Budapest, 1999. 43.*
Török József: *Gál Ferenc emlékezete Teológia 50 (2016) 110.*)

Gál Ferenc

A TANÍTÁS ÉVEI

EMLÉKEZÉSEK GÁL FERENC PROFESSZORRA

„Gál Ferenc kispapi formálódásom meghatározó egyénisége volt. Szavakban nem is tudom neki megköszönni mindazt, amit tőle kaptam. Néha ma is – a 35. papi évemben – egy-egy élethelyzetben irányt adó számomra az ő hallatlan józansága, látásmódja. Évfolyamunkban annyira népszerű volt, hogy egy alkalommal szabályos testi fenytést helyeztünk kilátásba egyik évfolyamtársamnak, aki megpróbált „lógni” Gál professzor úr óráiról. Ezekről az órákról lógni megbocsáthatatlan bűn volt szemünkben. Három éven át hallgattuk előadásait.

Tankönyvként Diekamp dogmatikáját vette alapul. Akkoriban a főbb teológiai tantárgyakat még latinul adták elő a professzorok, és latin nyelven kellett vizsgáznunk is. Gál professzor úr kb. húsz percen át ékes latin nyelven elmondotta a „kötelező” anyagot, és aztán rátért a magyar nyelvre és ekkor saját magát adta. A hallgatóság pedig ész nélkül jegyzetelt, mert neki ekkor még nem volt saját tankönyve, egyetemi jegyzete.”

„Teljesen egyszerű stílusban beszélt, majdnem monoton hangon, és mégis lebilincselte mindenkit. Előadásai alatt a légyzümmögést is meg lehetett hallani. Nem a stílusával, hanem mondanivalója tartalmával hatott. Ugyanezt a hatást tapasztaltuk tőle akkor is, amikor az Egyetemi Templom szószékén mondotta nagyszerű adventi és nagyböjti konferencia beszédeit.”

(Pregun István)

„1959 szeptemberében láttam, tizennyolc esztendősen először Gál professzor urat a Budapesti Hittudományi Akadémia folyosóján. Nem ilyen papokhoz voltam hozzászokva. Sovány, reverendás férfi tűnt fel előttem, aki nem arcán kirajzolódott a döntés vonásai. Arcéles pap volt, különös intellektuális, messzire tekintő szemekkel. Az volt az érzésem, hogyha ilyen papok vannak, akkor érdemes papnak lenni.”

„Évek múlva módom volt papnövendékként lelkiségét jobban megismerni egy szemináriumi hatnapos zárt lelkigyakorlaton, amit az esztergomi kispapoknak tartott. ... Gál professzor úrnak, mint lelkivezetőnek a nagysága épp abban rejlett, hogy a lelkiséget szervezesen öszsze tudta kapcsolni a teológiával. Ma már ez tán sokak számára természetes, de a II. Vatikáni Zsinat előtt korántsem volt az. Az ún. „lelki emberek” kissé lenézték – szerintük túlságosan racionális – teológusokat, míg a gyakorlati típusok a lelkiséget és a teológiát is másodlagosnak tekintették a pasztorációhoz viszonyítva. Abban az időben nekünk, kispapoknak hiszen akkor a teológiai hallgatók túlnyomó többsége még a papságra készült – lenyűgöző volt Gál Ferenc fölényesség nélküli „száraz”, de ugyanakkor rendkívül szuggesztív előadása és tudása, amiből szervesen következett a lelkipásztori gyakorlat, és ami mögött nem érzelmekre és utánzásokra épülő, hanem a hívő tudásra és meggyőződésre alapuló papi lelkiség húzódott meg. Ez az organikus lelkiség úgy fogta egységbe a természetet és a természetfölöttit, az istenit és a világit, az anyagot és a szellemet, a testet és lelket, hogy egyben világosan meg is különböztette azokat.”

(Bolberitz Pál)

„Mint tanítványa, 3 éven – 6 féléven át hallgattam társaimmal együtt dogmatika előadásait. Bevallom, az első félévben nem tudtam odafigyelni az előadására, mert egyenletesen monoton hanghordozása, szigorúan a témához ragaszkodása nehezítette gondolatai – állításai megértését, gondolatmenete követését. Azonban amikor erőt vettem magamon és az utolsó sorokból átültem az első vagy második sorba, hogy jobban figyeljek, a hitigazságok csodálatos világa egyszer csak föltárult. Ettől kezdve egyetlen órát nem mulasztottam, délután a délelőtti hallottakat igyekeztem fölleveníteni jegyzeteimből, meg az ő könyveiből.”

(Török József)

Gál Ferenc

MAJD NEM PÜSPÖK

GÁL FERENC SAJÁT SZAVAI

A hatvanas években a megüresedett kalocsai érseki székbe a Szent-szék és az Állami Egyházügyi Hivatal is jelölte. Ilyen egyetértés ritka volt a két testület között, de Gál Ferenc nem vállalta a tisztséget.

„Valóban megkaptam a felszólítást Rómából, hogy vállalam el a püspökséget, én udvariasan válaszoltam, hogy köszönöm, de nem vállalom. Megírtam VI. Pálnak, hogy én sokkal többet tehetek az egyházért és az országért azzal a munkámmal, amit jelenleg végzek: tanítom az ifjúságot, járom az országot, papoknak tartok továbbképzést, lelkipályaköröket, az egyetemi templomban konferenciabeszédeket. Az tudvalévő, hogy a püspöki szék – kiemelten akkoriban a kalocsai érsekség – adminisztratív személyé teszi a püspököt. A kommunista rezsim megkövetelte az együttműködést. Akkoriban hozzám is számtalanszor jöttek, kávézni hívtak a Gellértbe, kedveskedtek, de rossz helyen kopogtattak nálam. Így lehetett egyedül bátorságom a későbbiekben bármihez, nem kellett soha hajlott derékkal járnom. Amikor később VI. Pállal egy küldetéséből fakadóan személyesen találkoztam, megölelt és megkérdezte újból, miért nem vállaltam el a püspökséget. Elmondtam neki ismét az érveimet, hozzátéve, hogy a környezetem, ha püspök lennék, hemzsegne a beépített emberektől. „Igen, igen mondta, tudom, még a portás is.” Jót neveltünk, az ügy el volt felejtve. Nagyon jól tudták ezt akkor Rómában is. Naprakészek voltak, az én munkám eredményeit is ismerték.”

A hívő ember érzi, hogy egy felsőbbrendű hatalom és szeretet számára ma is van hely a világban. Ma is imádkozhatunk azért, hogy adja meg kenyerünket, bocsássa meg vétkeinket, óvjon meg a lelkiismeretlen emberek által okozott balesetektől, adjon világosságot és jóakaratot azoknak, akik ügyeinkkel, betegségeinkkel, panaszainkkal foglalkoznak, élessze a felelősséget azokban, akik a tudomány és a technika vívmányait békére és háborúra felhasználhatják, s végül adja meg az örök élet reményét mindnyájunknak, akik érezzük, hogy földi életünk minden őszinte befektetés mellett is torzó marad. Ezért jó tudni, hogy valaki gondoskodik a végső hazatalálásról, s csak azt követeli tőlünk, amire képesek vagyunk: keresések először az Isten országát és az ő igazságát... Ez a keresés abban áll, hogy hitünk világosságánál igyekszünk megtenni mindazt, amit az Isten előtti hódolat és az emberekkel szemben való elkötelezettség megkíván. A többit rábízunk arra, aki kezében tartja a mindenséget.

Gál Ferenc: Teológus az egyházban, Budapest, 1974. 98.

PAPI MUNKÁJA: BODROGKERESZTÚR, SZERENCÉS, GÖNC, FELSŐ-KRISZTINAVÁROS

Szentelése után kápláni beosztást kapott Bodrogkeresztúron. Ezután Szerencsen káplán, majd plébános Göncön. 1960 és 1998 között volt miséző papja a felső-krisztinavárosi plébániának. A vasárnap déli szentmisét mondta a templomban. „Megtudtam, hogy ez az ember vasárnap a déli misét mondja rendszeresen (egészen a haláláig) a felsőkrisztinavárosi kis modern templomban. Ezután mindig oda jártam prédikációit hallgatni.”

(Bolberitz Pál)

(Források: Bolberitz Pál: Gál Ferenc a pap és teológus, Communio 6 (1998) 4. Szerdahelyi Csongor: „Akik igazságra tanítottak sokakat, tiündökölnék örökké, miként a csillagok” in: Szerdahelyi Csongor (szerk.): Felső-Krisztinavárosi Keresztelő Szent János Plébánia, 1940-2000. Felsőkrisztina, 2000. 79.)

VI. Pál pápánál látogatáson

1968 után fontos diplomáciai küldetést teljesített a magyar állam és a Vatikán között. Az új püspökkinevezésekkel kapcsolatos iratokkal érkezett Rómába, ahol Casaroli államtitkárral és VI. Pál pápával tárgyalt.

„Engem kértek meg erre a feladatra, vittem a hivatalos írásokat, tárgyaltam. Egy nap alatt elkészült a vizumom, ... Több mint tíz napot töltöttem a Vatikánban, tárgyaltam Casaroli bíborossal, államtitkárral, ... VI. Pállal. ... Hoztam a kinevezéseket, ... Kezüket tördelő hivatalnokok vártak a pályaudvaron, hogy sikerült-e a küldetésem. Nekik egzisztenciális félelmük volt, a magyar kommunista államnak pedig bizonyítania kellett a nagy testvérnek. A Vatikán volt annyira széles látókörű, hogy nem zárkózott el a közeledéstől, ezután minden fél évben volt tárgyalás.”

(Források: Kiss Antal: Alkotni csak békében lehet... Beszélgetés a 83 éves dr. Gál Ferencsel a Pázmány Péter Katolikus Egyetem volt rektorával, Napi Magyarország 2 (1998) 80. 15.)

Csak a hit adhatja azt a világosságot, amely átsegít az élet értelmetlenségén, a szeretet zökkenőin, s hozzásegít ahhoz a meglátáshoz, hogy a szeretetre a választ önmagunk legyőzésével kell megadni: minél jobban lemondunk magunkról, annál inkább visszakapjuk magunkat. Ebben a hitben megéljük, hogy Isten a kinyilatkoztatásban közel jött hozzánk és nekünk is megnyitotta a hozzá vezető utat. Ez az út egészen emberi marad, s annyiféle lehet, amennyire szerteágazó az emberi sors vagy az élet lehetősége. Jelentkezhet intuitív meglátásban vagy hosszú fáradságos töprengésben. Tele lehet sikerekkel vagy földi sikertelenségekkel. Ennek a természetes világnak azonban megvan a létbeli összefüggése a feltámadt Krisztussal. Az ő állapota már egészen természetfölötti és ő már a célnál van. Ezért semmit nem mozdít ki a helyéből s lehetőséget enged minden természetes kibontakozásnak. Jelenléte mégis az idők teljességének állandósulása.

Gál Ferenc: Teológus az egyházban, Budapest, 1974. 51-52.

„Ő volt plébániánk nagy öregje, aki öt plébános alatt szolgálta a felső-krisztinavárosi híveket. Gál Ferenc professzor, aki 1960-tól haláláig plébániánkon lakott, és tudományos, oktatói munkája mellett templomunkban szolgált. Esti sétáinak lépteit immár nem rója templomunk és a plébániaépület közötti kis parkban. Nem találkozunk többé vele a 112-es buszon sem. Szentbeszédeire, tanítására, emberi példájára azonban emlékezünk. S útmutatására, tanácsaira továbbra is szükségünk van.”

(Szerdahelyi Csongor)

Gál Ferenc

A TEOLÓGUS

A teológus szellemi küzdelmeiben kiderül, hogy nem csupán egy eszmét képvisel, hanem tudatosítja az Isten és az ember között mindig időserű párbeszédet. Készségesen felveszi a teológus a párbeszédet a mai kor ateistáival is, amikor azok alapvetően megkérdőjelezzik a vallás létjogosultságát. Kiterjed a teológiai reflexió a hit közvetítésének különféle módjaira is, és képes megküzdeni a történelemben felmerült minden konkrét nehézséggel. A teológusnak itt az a szerepe, hogy a pozitív megoldások útját egyenesse. A megoldás pedig mindig az, hogy újra és újra visszatérünk az eredet-hez, az egyház küldetéséhez és onnan igyekszünk mai feladatunkat kiolvasni. A teológusok kidolgozzák a kommunikációs lehetőségeket is, hogy közvetítsék az egyház küldetését a mai világ számára. Amikor a teológus Isten kinyilatkoztatását, kegyelmi ajánlatát közvetíti és szembesíti azt a nagy szellemi áramlatokkal, akkor mindig meg kell őriznie sajátos látószögét. Az embert és a történelmet Istennel fennálló kapcsolatában kell szemlélnie. Arra az alapvető kérdésre ad választ a teológus, hogy mi az emberi élet végső értelme, hogyan találkozik a vallásban az élet értelmét kereső ember és a magát kinyilatkoztató Isten, és hogy az üdvösség gondolata hogyan járul hozzá az élet teljességéhez. Amikor Gál Ferenc egyszerűen és világosan fölvázolta a korszerű teológus portréját, akkor tulajdonképpen saját magáról, mint teológusról vallott, hiszen művei, teológiai munkássága éppen ezt a portrét tükrözik vissza.

(Forrás: Fila Béla: *Teológus az egyházban, Gál Ferenc professzor 80. születésnapjára*, in: *Teológus az egyházban: Emlékkönyv Gál Ferenc 80. születésnapja alkalmából*, szerk.: Fila Béla és Erdő Péter, 1995. 11.)

KONFERENCIABESZÉDEI AZ EGYETEMI TEMPLOMBAN

„Életem legkedvesebb lelkipásztori élményei voltak ezek az adventek és nagyböjtek az Egyetemi templomban. Sík Sándor után, 1959-ben vettem át, és 29 éven keresztül tartottam a beszédeket zsúfolt templomban. Egyszer egy állami személy megkérdezte valamelyik püspökünket miért jönnek ennyien. Ő azt válaszolta, valószínűleg azért, mert az igazságot mondom. A valódi igazságra szomjaztak az emberek. Az előadásokat kimondottan egyetemistáknak és értelmiségieknek szántam, ez volt az egyetlen lehetőség, hogy megfelelő szellemi-lelki táplálékot kapjon ez a társadalmi réteg.”*

„Az Egyetemi templom nagyböjt vasárnapjain délben valóban tömve volt. Tudatosan szakítottam elődeim barokk hagyományaival. Olyan idők voltak, amikor nem retorikára volt szükség, hanem a hittartalom világosságára, ennek volt vonzereje. Mondták is: azért hallgatjuk szívesen, mert hozzánk beszél, egyszerűen, rövid mondatokkal. Talán ez természetem is.”**

„... konferenciabeszédei alkalmával az Egyetemi templomban, amely a hatvanas-hetvenes években zsúfolásig megtelt hívekkel, érdeklődőkkel. A templom melletti Központi Papnevelő Intézet folyosóján a legbuzgóbbak tízen-huszan idecipelt, ostromba és nehéz magnetofonjaik segítségével vették fel a pontosan egy órás beszédeit, hogy a távollévők is hallgathassák nyugodt hangvétellő, szónoki eszközöktől mentes „szónoklatait” – tanítását – fejtegetéseit.”***

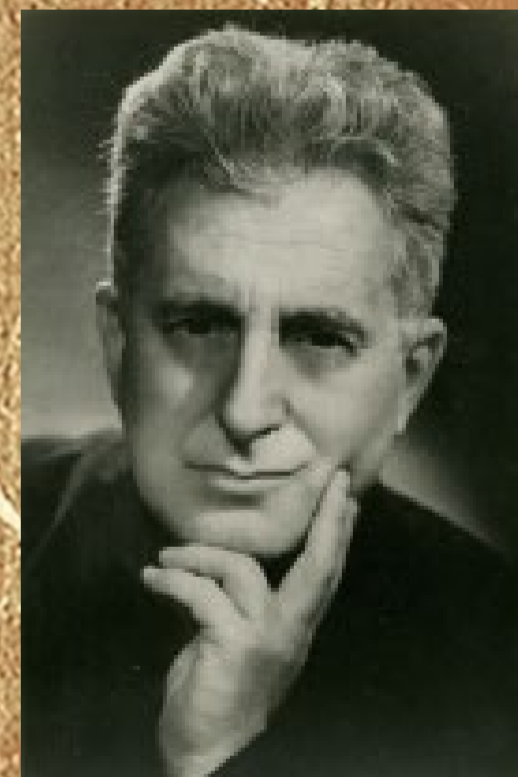

(Források: *Kiss Antal: *Alkotni csak békében lehet... Beszélgetés a 83 éves dr. Gál Ferencsel a Pázmány Péter Katolikus Egyetem volt rektorával Napi Magyarország 2 (1998) 80. 15.*

**Széll Margit: *A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 93.*

***Török József: *Gál Ferenc emlékezete, Teológia 50 (2016) 109.*

A Nagy elődök - az Egyetemi Templom konferenciabeszédeinek szónokai sorából:

Sík Sándor

Prohászka Ottokár

Gál Ferenc KÖTETEI

ÖNÁLLÓ MŰVEK:

- XI. Pius pápa teológiája.** Kassa, Szent Erzetéset kiadó, I 194 1. Katolikus hittételek. Budapest, Szent István Társulat, 1960.
- Idő az örökkévalóságban.** Budapest, Szent István Társulat, 1963.
- A hit ébresztése.** Budapest, Szent István Társulat, 1966.
- Az üdvtörténet misztériumai.** Budapest, Szent István Társulat, 1967.
- Zsinat és korforduló.** Budapest, Szent István Társulat, 1968.
- Istenről beszélünk.** Budapest, Szent István Társulat, 1969.
- A teremtett és a megváltott ember.** Budapest, Szent István Társulat, 1970.
- A kinyilatkoztatás fényében.** Budapest, Szent István Társulat, 1971.
- Jézus Krisztus, a Megváltó.** Budapest, Szent István Társulat, 1972.
- Teológus az Egyházban.** Budapest, Szent István Társulat, 1974.
- Az örök élet reménye.** Budapest, Szent István Társulat, 1975.
- Úton a teljesség felé.** Budapest, Szent István Társulat, 1977.
- Beszélgetések az evangéliumról.** Budapest, Szent István Társulat, 1980.
- Az Egyház kegyelmi rendje (Dogmatika jegyzet)** Budapest, 1981.
- Az Apostolok Cselekedeteinek olvasása.** Budapest, Szent István Társulat, 1982.
- Jézus kereszthalála és feltámadása (Rózsa Hubával).** Budapest, Szent István Társulat, 1982.
- A Szentlélek kiáradása.** Budapest, Szent István Társulat, 1986.
- János evangéliuma.** Budapest, Szent István Társulat, 1987.
- Aquinói Szent Tamás filozófiája és teológiája (Bolberitz Pállal).** Budapest, Ecclesia, 1987.
- Dogmatika I.** Budapest, Szent István Társulat, 1990.
- Dogmatika II.** Budapest, Szent István Társulat, 1990.
- Pál apostol levelei.** Budapest, Szent István Társulat, 1992.
- A jelenések könyve.** Szeged, Agapé, 1994.
- A kereszténység mint vallás.** Budapest, Jel, 1996.

Önálló kötetei mellett számos tanulmánya, cikke jelent meg.
Összeállította: Bolla István (Megjelent a Teológus az egyházban : Emlékkönyv Gál Ferenc 80. születésnapja alkalmából című kötetben, Fila Béla és Erdő Péter szerkesztésében, 1995-ben.)

TEOLÓGIA, COMMUNIO FOLYÓIRATOK SZERKESZTŐJE

Nagy szerepe volt a Teológia folyóirat szerkesztésében, és a Communio folyóirat főszerkesztője volt a folyóirat magyarországi indulásától, 1993-tól 1998-ig, haláláig.

Török József:

„Milyen címen mondhatom el most mindezt, Gál Ferenc alakját megidézve? Egyszerűen azért, mert tanítványa, később pedig tanártársa lehettem. Majd a Communio nemzetközi teológiai és kulturális folyóirat magyar változatának az 1993-as kezdetétől fogva egészen az 1998-ban bekövetkezett haláláig ő volt a főszerkesztő, jómagam pedig mellette szerkesztő. Így szűk harminc éven át álltam vele napi-heti kapcsolatban.

Számos tanulmányt tett közzé a Vigilia hasábjain, majd az által főmunkatársként jegyzett Teológia című folyóiratban. Számos tanulmányt ültetett át német nyelvről magyarra a Communio számára, s tette közzé azokat tanítványai neve alatt szerénységből, mert nem akarta, hogy mindenütt az ő neve szerepeljen.”

(Török József: Gál Ferenc emlékezete, Teológia 50 (2016) 110.)

BIBLIAFORDÍTÁS

„A Bibliafordításba véletlenül kerültem bele. A biblia-tanárok egymás után meghaltak. Újra elő kellett szednem a héber és görög szöveganyagaimat. Erre voltak jók az Istituto Biblico-ban végzett tanulmányaim. Többen dolgoztunk, együtt javítottuk. Mások bírálhattak. Nem tudták, hogy például, amikor Károli Gáspár kiadta a bibliafordítást, tíz évvel később Szenci Molnár Albert körülbelül ezer javítást végzett rajta. Az első 30 ezer példány 1973-ban már előjegyzésben elkelt. Legalább öt kiadás követte, 200 ezer fogyott el.”

(Forrás: Széll Margit: A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 94.)

A Biblia 1991-ben megjelent kiadása Bálint Endre illusztrációival

Teológia

Communio

NEMZETKÖZI KATOLIKUS FOLYÓIRAT

Gál Ferenc

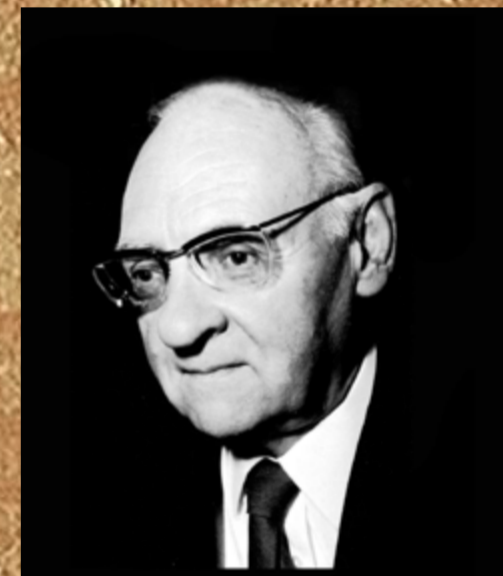
MUNKÁJA

A NEMZETKÖZI TEOLÓGIAI BIZOTTSÁGI TAGSÁG

„Ez egy 30 tagú bizottság Rómában, szellemi tanácsadó testülete a Hittani kongregációnak, mely prefektusának, jelenleg Joseph Ratzingernek, a hatáskörébe tartozik. Tagjait a pápa nevezi ki öt évre, akik évente két hétig üléseznek Rómában, közben az albizottságokban dolgoznak. Akkoriban, 1980-85 között, Krisztusról és az egyházzal szülő tanítás alapelveivel foglalkoztunk, mivel még egyes katolikus teológusok is igen eltérő dolgokat tanítottak. A bizottság jelentős tagja volt Yves Congar, a párizsi dominikánus professzor, aki az egyházzal szülő hagyományt összegyűjtötte és egységes egyháztanba sűrítette. Összefoglaló munkát írt a Szentlélek működéséről az egyházon belül, s ezt a forrásmunkát magam is használtam „A Szentlélek kiáradása” című könyvemben. A ma már tolókcóban élő tudóst elismerésül a pápa 1994 novemberében bíborossá kreálta.”

„Közel állt hozzám Hans Urs von Balthasar svájci teológus, akinek központi gondolata: Ki az az Isten, aki szeretni tudja ezt a nyomorult világot és a bűnöst üdvösségre vezeti? – Karl Rahner, – a tipikus kanti gondolkodás szerint – éppen ellenkezőleg veti fel a kérdést. Hogyan juthat el az emberi értelem a természetfeletti világ megismeréséhez? – Balthasar megközelítése nagy érdeklődést keltett. Ő előbb irodalmárnak készült, írta disszertációját ilyen címmel: „A német lélek apokalipszise.” Teológiáját 11 kötete trilógiában foglalta össze: Herrlichkeit, Theodramatik, Theologie. Ez egyúttal teológiai esztétika is. Többek között arra jó, hogy a mai szorongó embert felszabadítsa.”

(Forrás: Széll Margit: *A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 94-95.*)

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM ALAPÍTÓ REKTORA

„Egyszerűen mondva a szükséghelyzetből csináltunk erényt. Volt egy Teológiai Akadémia, amely vagy visszatér a régi egyetemhez, vagy alapítunk hozzá egy-két kart és legyen független Katolikus Egyetem. Ezt azonban ki kellett harcolni. Mivel a Magyar Püspöki Kar egyhangúan vállalta, megkaptuk az engedélyt Rómából a Katolikus Nevelésügyi Kongregációtól. Ezután a magyar állam jóváhagyása kellett egy parlamenti határozattal. Ugyanis államilag érvényes diplomát akartunk adni. Az egyetem alapítását sokan ellenezték. Végül volt egy olyan tárgyalás, amelyen a kormányképviselő mellett részt vett a bíboros, a nuncius, a püspökkari elnök és jómagam. Előbb már Rómában a Püspöki Szinódus meghirdette Európa evangelizálásának programját. Ez bennünket is ösztönzött arra, hogy az ateizmus évtizedei után alkalmat keressünk az ifjúság keresztény nevelésére. Mivel az alkotmány lehetőséget ad nem állami iskolák megszervezésére, és mi ehhez ragaszkodtunk, a kormány is megadta beleegyezését.”

„Egy katolikus egyetem nagyobb szellemi és anyagi vállalkozás, ott a szükséglet és a lehetőséget együtt kell nézni. Mi is kicsiben indultunk el. Alapnak adva volt a teológiai kar, amelyet 1950-ben leválasztottak az állami egyetemről. Ehhez állítottuk fel a bölcsészkart, és annak a katedráit bővítjük. A piliscsabai volt szovjet laktanyákat is folyamatosan állítjuk helyre, s ősz óta már ott is folyik a tanítás. Két kollégiumunk is van. Idén ősszel [1998] szeretnénk a jogi kart is elindítani. Valószínűleg Esztergomban, mert ott találunk megfelelő épületeket.”*

„Igen fontos, hogy a szervezeti kiépítés mellett létrejöjjön az a szellemi bázis, mely meghatározó ereje lehet ennek az országnak, nemzetnek. Ilyen szempontból nincs vége az alapításnak, beindításnak, de én már úgy gondoltam, hogy ideje átadni a helyet törekvő fiataloknak, akik a növekvő feladatokkal nagyobb lendülettel tudnak szembenézni. Azt hiszem, megtettem a kötelességemet, hosszú életem fő művének tartom az egyetem alapítását, legszebb éveimnek ezt a hat évet.”**

(*Széll Margit: *A teológia szolgálatában, Gál Ferenc, a dogmatika professzora 80 éves, Jel 7 (1995) 95.*)

** Kíss Antal: *Alkotni csak békében lehet... Beszélgetés a 83 éves dr. Gál Ferencsel a Pázmány Péter Katolikus Egyetem volt rektorával, Napi Magyarország 2 (1998) 80. 15.)*

emlékezések

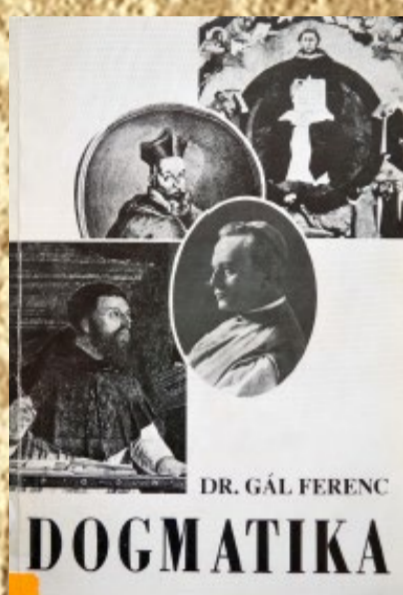
GÁL FERENC RŐL

DOGMATIKÁJA

„1990-ben előző dogmatikai könyveinek összefoglalása és átdolgozása révén kiadta kétkötetes Dogmatika c. művét, amely legjelentősebb írásának, fő művének tekinthető. Gál Ferenc fő műve megjelenése után meglegedetten és boldog mosollyal közölte velem, hogy immár mindent megtett a gondviselés jóvoltából, amit megtehetett, és meg is akart tenni, amit eltervezett, azt meg tudta valósítani. Isten kinyilatkoztatott igazságát az egyház küldetésében a mai hívőkkel eleven kapcsolatba tudta hozni, elevenebbé tudta tenni a hívők kapcsolatát az élő Istennel.”

(Fila Béla)

„Élet vége felé úgy érezte, hogy a professzorsággal, a hitigazságok tanításával dogmatikai sorozatának kiadásával elérte életének célját, mindent megvalósított, amit célként önmaga elé kitűzött. Taníthatott, tudományos munkát végezhetett, az ország lelki életét irányíthatta, a mai teológia főbb kérdéseit, a zsinat szellemében megújult teológiát magyar nyelvre átvehette. Megadatott neki életművének végső összegzése, a fő mű elkészítése. 1990-ben jelent meg kétkötetes Dogmatika című munkája. Igazi, nagy dogmatikus volt. Azért lett nagy teológus, mert minden képességét, idejét szinte kizárólag és teljes mértékben a tanításnak, valamint dogmatikája kidolgozásának szentelte.”

(Fila Béla)

EMLÉKEZÉSEK

„Itt Magyarországon a teológus egyenlő volt Gál Ferencel. Az a kiegyensúlyozottság, az a küldetéstudat, az a lelkiismeretesség és az a hatalmas munkabírás, amely őt a kötelességeinek, feladatainak a teljesítésére rendelte, ugyanakkor egy szerény és puritán magatartás egyúttal harmóniába helyezte mindazt, amiről tanított, és hitelesítette is ezt. Tehát amikor Gál Ferencre tekintünk, akkor előttünk áll az a teológus, aki szellemet és lelki életet is adott kispapoknak, papoknak, híveknek egyaránt és előttünk áll az az alázatos és szerény, de ugyanakkor nagyon bölcs férfiú, aki mintegy példaképe és mintája is lehet mindazoknak, akik ma teológiával foglalkoznak.”

(Krántz Mihály)

„Gál Ferenc igazi, nagy dogmatikus volt. A sokszor már megmerevedett, hagyományos skolasztikus teológiát tapintatosan, törés nélkül alakította át korszerű, megújult gyakorlati jellegű dogmatikává. Azért lett nagy teológus, mert minden képességét, idejét szinte kizárólag és teljes mértékben a tanításnak, valamint dogmatikája kidolgozásának szentelte. A nagy feladat elvégzése pedig naggyá teszi a feladat elvégzőit. Kevés magyar teológusnak adatott meg, hogy átfogó szemléletű dogmatikát alkosson. Gál Ferenc egységes, korszerű, üdvtörténeti és kerymatikus dogmatikával ajándékozta meg a magyar katolikus egyházat.”

(Fila Béla)

„Gál professzor az elmúlt négy évtized legnagyobb hatású magyar teológusa volt. Papok generációit oktatta korszerű, de a hagyományokhoz mindenkor hű egyházi tudományra. A magyar keresztény közélet irány és mértékadó személyisége volt, akinek megadatott, hogy utolsó lehetéig alkotott.”

(Szerdahelyi Csongor)

(Források: Fila Béla: *Teológus az egyházban*, Gál Ferenc professzor 80. születésnapjára, in: *Teológus az egyházban: Emlékkönyv Gál Ferenc 80. születésnapja alkalmából*, szerk.: Fila Béla és Erdő Péter, 1995. 23.

Fila Béla: *Gál Ferenc dogmatikája*, *Távlatok* 42 (1998) 660.)

Krántz Mihály-Žimányi Ágnes: *Megemlékezés Gál Ferencről*, *Teológia* 49 (2015) 234.

Fila Béla: *Gál Ferenc dogmatikája*, *Távlatok* 42. (1998) 661.

Szerdahelyi Csongor: *Búcsú Gál Ferenc Professzor úrtól*, *Felsőkirsztina*, 1998. *Veni Sancte*, 1.

http://www.felsokirsztina.net/FK_lap/lap16.pdf 2018.05.08.)